

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Relationi e disvorsi varii Italiani, italienisch und lateinisch - Cod. Durlach 26 bis 32

Delle cose di Francia - Cod. Durlach 30

[s.l.], [1559-1593]

Ad Sanctissimum D. N. Clementem Octauum Romanum Pont. Apologeticus
Caesaris Baronij

[urn:nbn:de:bsz:31-236280](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-236280)

Ad Sanctissimum D.N. Clementem
Octavum Romanum Pont.

Apologeticus

Cæsaris Baronij.

Beat^{me} Pater

um in Epistola à me anno superiori ad tuam
Beat^{me} data eodem quinto Annalium Tomo prefixa,
etiam opportuna occasione res, quæ eodem
volumine continentur nonnulla diximus de
Romana Eccl^{ie} in recipiendis legibus exactissi-
ma, atq; actissima disciplina. Complures au-
diti ex locis à me citatis, perperam tamen
acceperis in eam sententiam adductos, ac
pernitius persuasos, ut dicerent ex adeo reuers

p[ro]p[ri]o in d[omi]no. Affirmare me noluisse
 p[ro]p[ri]o r[ati]o[n]em iter, lapsis d[omi]no ad C[er]v[er]ia
 redeundi esse p[ro]p[ri]o in d[omi]no. Nam
 ex horum p[ro]p[ri]o, et p[ro]p[ri]o d[omi]no, de
 nus lapsas oportuit illam austram C[er]v[er]ie
 Rom[an]e c[er]v[er]ie, p[ro]p[ri]o d[omi]no p[ro]p[ri]o,
 ut vel semel p[ro]p[ri]o delinquenti. In d[omi]no
 d[omi]no ad ea, p[ro]p[ri]o in ead[em] C[er]v[er]ia
 i[n] me n[on] a d[omi]no p[ro]p[ri]o cum d[omi]no
 p[ro]p[ri]o illud ex p[ro]p[ri]o i[n] p[ro]p[ri]o
 leniori medicamento corroxi, dum r[ati]o[n]em
 subici Romanam C[er]v[er]iam nuquam cu
 iuslibet delinquentis d[omi]no, uel d[omi]no
 r[ati]o[n]em, p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o
 edicis p[ro]p[ri]o, omnes ad Indulgentiam
 in.

invitaret, prorsusque etiam inuit ob oculos
positis imaginibus, in caris, maxime
pie Matris aperiis sinu, et ab uias porripere
pauis e peccati emergere laborantibus.

At uia instarent, atq; importune simul
exigerent, ut ex ueteri Rom. C. l. i. hinc
plura iterum lapsis esse insolentia certis exē-
plis demonstrare, et extorquerent, tanquam
a debitore, ut quia ubi erent a ne pre-
termissa pertulissent, imūq; in meo sup-
tis numeros, qui deinde acci possent, explere
rem clamantibus iudem simul ne esse
sapientibus, et non incipientibus debito-
rem, ad dissimulandi mihi amplius locus
fuit, qui eo modo conueniret a creditore.

bus, sed ad iudicem oportuit referre quod
positur. Hoc et ipsum inquam cum nul-
lius aliorum, quam tui ipsius sit instituta
et divinius Tribunalis ita cognoscere
de qua ipsi sententiam fuit.

In primis autem ne existimare quis possit
confutari in iudicium in Luceo Romanum
Pontificem quare minime uti regis Prae-

^a
Ad abolen-
dam de Honor.

decuriam instituit dum Lex^a sancita
statuit ne lapsi amplius audiantur, ad-
mittantur, in Ceteram per publicam poeni-
tentiam cum perspicere satis fuerit demone-
stratum ex natura Cetera Romana con-
suetudine lapsos in hereses sepe esse ve-
niam consecutus, occidenda aperte satis.

net.

necesse dicitur in eo potissimum,
 auctoritatem facere probavi, dum non ce-
 lapsi in hereses tanta, sed iterantes,
 quorumque delicta, quorum cadaque, eodem
 in poenitentia fuisse veniam consequu-
 ti voce Pontificis ab Ecclesia poenitentia
 pariterentur. Nam ad Tertullianum
 cum de Rom. Eccl. vita scriberet.
 Romanum Pontificem iam factum monita-
 ri in senectute Discipulis interpretant,
 recipientes ad dilectior ad poenitentiam il-
 lum solenne, quam humiliter nominat
 August. et sic inquit poenitentiam
 metu ad exorandam paternitatem in Eccl.
 induens conciliatam, et omnia

Tertullianus
 de poenit.
 c. 13.

August.
 a. 54.

tam cum dedecore, et honore compo-
tam provocans in medium ante vi-
dus, atq; Presbiteros omnia laicis
tam rudenter omnia vestigia libentem
omnia genera detinentem in cuius ho-
minis exitum quantum poterit miseri-
cordia iubeat, bonas Pastores, et benedi-
ctus Papa Cononiam, et in parabola
quis capras tuas querit tuas. Quis ne-
verum de grege exibat, queri non ex-
inde tam licet recipi, scilicet quod non
semel vivit, et oras etiam metu compli-
dam maxime indulget hae ipse vi-
gificans, et comminatione conuenit
se Rom. Pontif. atrocitate publice deli-
quent.

quentiam, ne in eundem relaberetur
errorem quod non liceret amplius eum
per eundem modum poenitentiam in Ecclesia
plena communicatione recipi, prout

Articul. de
poe[n]it. ca. 7.
8. et 9.

idem Auctor in libro de poenitentia
huius tractat. Et scribitur Papa de no^o Socie. Episc.
strat, et alij passim docent.

Sic tamen hoc in reconciliandis Euleniensi-
ce communionis ad ultrais Eulenia
Romana adhibere remedia consuevit,
quomodo si non maiori eodem saltem
excusa severitate in recipiendis in He-
resim lapsis, vel per apostatiam a fide
Christiana prorsus emanantibus, ut in
his per solennem poenitentiam in Ecclesia

reducendis, ipse Pontifex verbis illis
 veluti quodam sonitus aures poenite-
 tiam ueberae, animamq; contect. illa
 concussio, quo non amplius eos reu-
 piam' est significaret si in eundem con-
 sus relaberentur errorem.

ab. Anselm
 v. animum
 p. 102
 v. 102

Ista quidem tarditas, et asperitas, et v. mi-
 nabitur disciplina reuerentia arbit-
 rio tam erat Pontificis moderanda
 vel poenitentia relaxanda, etenim, est
 hoc qui promissa Christiana Religio-
 ne exideant ad Cileniam reuocari
 cu' iuriam in eundem errorem poena
 rediderant, et in Cileniam recepti
 esse, iterum publice poenitentes Can-
 nes

nes docent, et exempla declarant.
 De reliquien in apostasiam, ut ad-
 mittantur rursam in Culerian poeni-
 tentes, et Canon Magni Niceni. Concilij, Con. 12.
 cuius quanta sit autoritas ex Magni
 Irenis verbis, auise ubi ait contra sta-
 tuta patrum Canonum, qui in Vr-
 be Nicena spiritualibus sunt fundata
 delectis, nihil quicquam audere conce-
 dere. Si his igitur lapsi foret patere
 Cu^a. quibus eum clauderentur? Qui
 igitur in Heresi per solennem poenite-
 tiam rictum, atq; iterum lapsi sunt,
 eodem semper in Culerian poeniten-
 tes esse receptos plurimo sunt exem-

pla non de p[re]sentialibus dantur. H[er]e-
tici quorum lapsus, sicut aliorum, p[er]ma-
nio excusabilior additur, ita indulgen-
tiam facilius p[er]merentur. Sed de H[er]e-
siam inventores eandem q[ue] p[ro]mo-
mibus, et diffensoribus, ac p[ro]p[ri]a-
toribus p[ro]fidei h[er]esiarchis.

De Refandimino Cerdone H[er]esiarcha, et he-
renarche p[ro]v[er]to sepe lapsus, sicut ab
C[on]cilio Romano p[ro] p[er]nitentiam res-
tituto sanctorum p[re]sentis h[er]e.

^a Ier. l. 3.
c. 4.

Cerdon aut[em], qui ante Marcionem, et
sic sub Higinio, qui fuit octavus Ep[iscop]us
Romana Eccl[esi]e, sicut sepe in C[on]cilio
veniens, et exomologoumenon, faciens solen-

nem

rem, v3. poenitentiam in coeminauit
 modo quidem latenter docens modo vero
 exomologemō fuerit, modo vero ab aliqui-
 bus, traductus in huius, quae docebat male,
 et abominus est à Religiosorum huius
 conventum huius ipse. At quam uel-
 mens inere poterant. Per motu repe-
 latis, et sepe reuocis hereticasque dis-
 simulatione suspitio, ex qua poenitentia
 procul esse allicendum, et in lūta
 illa Apocolorum alumna, magis, pul-
 critudinis sollicita curas maluit dis-
 simulare simulantem, quam poenenti-
 tiam non parere.
 Sed et quid de insignioris nominis here-

*a Tertull. de
pesc. c. 70.*

riarum Marcioni V3, et Valentino
fidei Catholice perditissimi perditissi-
mi, scribat Tertullianus in medium
adducimus, ait n. ubi tunc Marcion
Iulius Naudeus Iovis radioras ubi
tunc Valentinus Pharonice Secutor, nam
consecrat uicos, neq. adeo olim fuisse Atri-
remi, principio in Catholicam, p. doctri-
nam credidit apud Celeriam Roma-
nam, donec sub Episcopo Clautri bene-
dicto ob inquietam semper eorum
curiositatem, qua Fratres quib. sci-
ciabat semel, et iterum eiciti, Mar-
chion quidem cum ducentis sexces-
tibus que Celeria remiserat noviss.

me

me in perpetuum dividuum relegari
 venena doctrinarum suas desor-
 minaverent, qui dum ait, hoc semel,
 et iterum fuisse cuictos, et novissi-
 me in perpetuum dividuum relegatos,
 plane docet eisdem vicibus per poe-
 nitentiam in Eulcriam fuisse receptos.
 Adit autem, et ista de Marthione
 potestatem marthion poenitentiam
 confirmas cum conditione datus tibi oc-
 currit ita pascem receptarius, si ce-
 teros quoque, quas poenitione audis-
 set Eulcria revertentes morte pre-
 venirentur, ac ipse quibus plane
 ostenditur nequaquam sepulchris

ab Celia rege lapsus hypericaria ad
actionibus eos poenitentia ex vericulis,
si uellent recipi Mignos.

Adinus his omnibus Arrii porcenton
Horenarthe oib² fere notam exemplū
eietus n. utt fuit a Pietro Cio Ale-
xandris eidemq² mart. in Celia
celeberrimo, receptus uero est poeniter
ab eius uenerabile Achille, atq² et
sacerdotio insignitus. Rursum ob re-
fugiam impietatem ab Achille uider
ille Alexandris ab Celia pulsat,
et cum cocum ferme orientalem or-
bem impietatis incendio concen-
set. Nichil² sanitas Hieronymus cer-

ea fide docet, poenitentiam periret?
 à Magno illis sanctorum Patrum
 Convencione Niceno, inquam Concilio ce-
 ceptum, in Cilia usum rursus
 in eorum iurisdictionem lapsus, et poeni-
 tentiam simulans, cum in Cilia ab-
 mitti concederet, Constantino Au-
 gusto in id laboraret, ne tamen id
 fuerit diuinitus in Mena uendit-
 ta proximi antecessit. Insuper ean-
 dem Arrii collegam, et in parte illa
 promulganda significos, receptum
 poenitentiam in eodem Niceno Concilio,
 sed interim reuocatus ad usum
 suscepisse ab Alexandrino Con-

Hieron. cilio, que sanctus Hieronymus
ibidem

Ad inrapen Maria. Calcedonen' Epus-
copum Arrianorum significum fuis-
se recepta cum alijs ab eadem nicena
Synodo, et in decretis relapsum
pro bono pacis ab Antiocheno Conci-
lio esse receptam ipsius Synodi
ca declinant, et de favoritibus illis
Arrianorum Invenit Ursalis, atq;
valente apud Theodorica lib. 2
cap. 26.

Subjunctus hic etiam Constantiu' Epum
Sebasticu' Arrii antiquam propa-
gandem hominem signum et licet ad ri-
nal.

malandum comparatum hunc igne
 quater lapsum, et idemq; cum Episcopi
 dignitate a Pontifice Romano recep-
 tum creatus san. Basilii Episcopi 74.
 et 75.

Admirari quis in se poterit, et se ce-
 nese avarare refugiat liberij proxi-
 mia facilitatem in existendis ob-
 scure communionem, et ad Episcopum
 necemorum, et recipiellen hereticum
 3. elapsum multa alia ab eo satis-
 factione suscepta quam recte fidei
 oblatione libelli, ut plene appareat
 prudentissime interdum fieri, ut au-
 toris fabula disciplina cum spes

est, ut uni licet indigno impo-
ta uenia salutem multitudi plu-
rima consecratur, ut saeuor. lib. 4.
c. ii. pluribus narreat.
Accidit peiores ut cum dei clementia ni-
miam fatigatur, hereticorum uexatione
relaxare soleat indulgendo ausce-
ran illam saenis legibus sancitam aduer-
sus hereticos disciplinam, ut abiq; de-
lecta licet repius quis lapsus fuerit in er-
rorem dummodo uelut Catholicam fidem
amplecti, ipsi oibus frus aperiant, et
extat saenici Atanasi Epistola ad Rufinum
conscripta, hoc argumento de recipiendis
oibus abiq; delecta lapsis inter alij
ter

ter Nicensi Conclij

At non de his recentiora demunt exem-
pla, ut de Berengario, qui iterum lapsus,
iterum Validonia recantavit,
sed et post Luyj Papa decretum id ipsam
factum ostendit potissimum, recentiorumque
Rom. Pontifices ab antiquioribus pre-
decessoribus minime discrepare est de
vulgare exemplum, sed insignis illud,
qui diu ut proe de Regia romana, et
Aplice Sedis licentis declaratum con-
tat circa Historiam, quam fidelissime
in diplomate Lij Pope secundi, adhesionem
Georgium Bohemice Regem, cuius est exordium.
Cognat nos Gregis dnice & Datum ka-

beatus Romae 4. Kl. Aprilis Pontus ignavi
anno V. ubi publica confessione ignaviam
Legis apparet ipse naturam, et educatum
persecutus perseverante in ^{cap.} Heresi Aristoc-
rat, usque ad tempus quo electus est Rex,
tamen verò omnino Catholicum se esse publi-
co iuramento firmavit, professumque, obedien-
tiam se fore Ecclesie Romanae & Pontifici, eamque
fidem servaturum, quam Romana custodit
et Ecclesia vel ab his cito direxit in decemio-
ra relapsus.
Cum verò Pius Pontifex pie admoneretur ad
Ecclesiam reddere nihil ad eum Legatis,
et iterum iterato Nuntio misit Rex
Roman ad eundem Pontificem Orbes qui

suo nomine pollicerentur, acerbis ab ipso Pon-
 tificis exigebat. Verum se ipsum prestare ob-
 tenuit. Tertioque relapsus deterrimus pro-
 curavit. Ac ne propter eius Pastorem
 salutem contempnit, sed nuntius rursus qui
 eum ad noneret Legatum quia ille con-
 tumeliosus affectum vinculis mancipavit,
 et quos potuit Cicerone contumelias ino-
 gnavit. Nec tamen desperavit Pontifex ille
 Maximus. Eius tanta Phoenici Pericula Re-
 gem sed ad Federicum Imperatorem re-
 scribens ipsum oratus est, cum cogit-
 are, ut ad unitatem Ecclesie peritens re-
 neret pollicitus, cum se humilissime recep-
 turum, En abest, ut tertio lapsus Re-

gem ad Ecclesiam sponte redierit, ex dele-
to Lucij Papa excludendum putaret. Exant
de his litteris ad Imperatorem datis. Et
K. H. May Pontificatus sui anno 5° qua in-
cipiunt. Intelleximus licetis Ser^{ti} Sue, sed
ab eius impiis carca Pij parentis beni-
gnitate obtinatus in errore peccavit,
sed eodem Pontifice ex hac vita nigra-
te ab eius mentione Paulo 2° porfi-
ditus Rex inter Tharasonis Honoratus
antioribus lapsus anathematis vin-
culis obligatur.

Cum vero tandem revivisset per Catho-
licos Principes ab eodem Pontifice absol-
vi, petierit, non negavit illi quamvis

sepe

sepe relapsus Pontifex subuenire abso-
lutione ad eum ab anathemate per Le-
gatos Principum nicens sed diuina
citius potentia vindicta, anteq-
quam illum consequi uideret, fuit infelix
et haec uita subditus.

At ista pro posse sufficere ad demon-
strandam asperitatem quae fuerit, cum
uicis, cum uentior uis S. D. C. C.
in recipiendis sepe relapsis, ad Ecclē-
siam redeantibus, quoduis, adde ue-
rum est, ut et à reueritate cen-
suram in condemnando percipiendam
Hæreticum Pontifex uan sententia
expressione narrantur uen fore ab

eo vinculo abstruendam, ut fuisse
reperiatur Felix Papa in condemnando
At aliam contumacem nihilominus
ea verba esse intelligenda in eodem
obstinatione damnatus perorare per
maneret, alioquin semper cum recipere
seret eandem recipiendum declarat
Gelasius Pontifex eorum illo cruciata de
anathemate.

Sed quid egerint S^m P^{res} cum de venem-
tibus ad Culexiam suspicio defectionis
incallere reddam hic aliquas ig-
norum sententias. Sanctus Ciprianus
rescribit ad Cornelium hec, ait. Si au-
tem (quod Deus avertat) aliquis lapsus

*Ciprianus
Epist. 54.*

rui, et sefellere, ut pacem sub dolo
 petat, et impendentes pelligi tempore
 communicatione non pelligatur, ut
 cipiat se ipsum fallit et decipit, qui
 aliud corde occultat, et aliud voce
 pronunciat. Nos in quantum no-
 strum, et videre, et iudicare concedi-
 tur faciem singulorum videmus, cor
 scrutari, et mentem prospicere no-
 potuimus. Deus huius iudicat occultata
 scrutatur, et cognoscit cito venturus,
 et de aranis cordis affectibus aditum iudic-
 aturus. Inquam sententiam plura ait
 S. Hieronymus, qui de donatistis agens
 timore legum ficto ad Cilianam reuerti

^{Agon. Epist.}
50,

haec ait^a ex his quos, plerumque simulando
communicaverunt. Alij paucitate
latuerunt, sed illi qui simulabant
paulatim amittendo, et praedicat^o ve
ritatis addicendo magna ex parte con
verti sunt, in Niceno puriori Conci
lio, cum nonnulli Epi qui longe tem
pore heresi fuerant ualde inimi
propugnati inueterati diuina ma
lorum se succipi petierunt, et cum de
simulatione inspectissimi haberen
tur. Theodosius Patriarcha haec est inter
loquentis morborum, qui longinimum
difficillimum curatarij esse solent, si
cut animus heresis tenebris obrutus

Lam.

Lumen veritatis difficile admittit Achil.
 Sta Synodus illos recipiens ista verba
 premisit. Si ex toto corde C^hi isti de-
 lictum agnouerint, gratias Deo, ipsiq;
 Si vero fuerit animo simulant iudi-
 cet inter eos D^{ns} quendam etiam
 Arrian, et Nestorian iudicavit & Re-
 cepti sunt, qui fictione suspectissimi
 habebantur, quod non humana, sed di-
 uina iudicij esset de aditu in cor-
 de hominū forte sciam, sed et Legi
 magno, quod sciet fictione esse sus-
 pector nequaquam abijcendis putabatur
 veram exacta fidei professione con-
 sati putabat ad veriam consequendā &

ut in epistola 26. In ipsam etiam (ori-
nus) profiteretur semper non esse Romani
Pontificis de his, qui sunt in corde ho-
minum satiam ferre; sed solum que ore
preferantur exactissime explorare uere
u. oratoribus sint conuenienter ueritati, sed
alia plura sunt de his sanctissimorum
Patrum testimonia ceterum cum nullus
sit, qui tam aperte contradicere uerita-
ti audeat, in his non exercitio laboranda.
Mad uero minime uolamus pergerimus
deum seuerissimum inuocare Iudicem,
atq; Iudicem aduersus eos, qui excoerens
preferant speciem pietatis, intrinsecus au-
tem fouent errorem. Nam de his lini-

na scriptura simulatores, et callidiss⁸ Job. 36.
 vocant ~~se~~ ip⁸ Dei, morietur in tempera
 te anima eorum. Sunt de his exempla
 quamplurima, ut de Arris cum ore fidem
 Catholicam confiteretur, et in pectore
 perfidiam occultaret ad fraudem po-
 testatendam, foris viscera ~~et~~ ~~in~~ ~~se~~ ~~ip~~
 Iulianus Aegyptia, ut Imperium possit
 arripere diu cu' Christianis credere ad-
 iuit Christianis, sed factus Imperator, ni-
 malq, Christianorum persecutor Christi
 abirente incerto celo genuis interior. Deo
 cum zelo Augustus uti longa similitu-
 dine et adesse conatus est Apollie sedis An-
 tistites horribilem, et penitus manditam

coepit experiri uero dictam cum 43 an-
tequam moreretur in sepulchrum cogen-
te fame exuriens pudentium n.º infli-
gens sibi uulnera ante cogit. maniq;
saturari, et quia illi successit Aus-
tarius Imperator pariter hereses
impicatus, sed in fabricandis dolis
positus Architectus Catholicus nomi-
ne notens, quaslibet hereses iteru
aleissena nomine fulmine per-
cussus miser occubuit.

Sunt haec satis de iudicandum quod
qui est uentator cordium Deus,
qui magis intelligit non esse hu-
manorum uisum hominum corda

1000

videtur eo potentius infimulantes
 inducit, inferre vindictam, ut ab
 omnibus cognoscatur ipse Dominus iudi-
 cia faciens, quia sic terribilis in consi-
 liis super filiis hominum, terribilis qui Psal. 118
 aufert quum Principum, terribilis apud
 Reges Terrae, datus est in oprobrium sen-
 piternum.

Sed iam satis, puto. n. abundanter sa-
 tisfactam, qui ex meis scriptis tanq[ua]m
 obignato chirographo, debitorem
 me arguentes exigunt, vix po-
 tius, extorserunt, cum alio cen-
 dat enim eas lucubrationem
 meam ab illis devertere, et in

alijs innovari ego arduo fesso. Ro-
 go Deum (Beati. Patris) ut apud te
 Iudicem defensis vita mea reui-
 deatur ubi causa exponen-
~~ta~~ tantummodo fue-
 rit palam facta.

XXIII

Responsum ad ...
R. P. Casari Baronii

[Faint, mostly illegible handwritten text in a cursive script, likely Latin, covering the lower half of the page.]

[Faint, mostly illegible handwritten text in a cursive script, possibly a list or index, covering the majority of the page.]

